

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

МИЛЛАТ БАХТИ УЧУН ТУФИЛГАН ДАҲО

Тарих ва табиат миллатларни вақти-вақти билан катта-кичик ҳаётлар ила сийлаб туради. Бу тухфалар эса шу элнинг орзу-истагига яраша бўлади. Сохибқирон Амир Темур сиймоси ва унинг авлодлари қолдирган улкан моддий ва маданий мерос

Амир Темур бобомизнинг юксак маданият соҳиби бўлганлиги, ҳамиша илм-фанни, адабиётни, дини исломни ва бу соҳалар вакилларига баланд эҳтиром билан қараганлиги хусусида кўплаб маълумотлар келтириб ўтади.

ти ўрта асрлар Шарқ оламида батамом янги даврни бошлаб берди. Саркарданинг биргина сиёсат бобида амалга оширган катта ислохотлари ўз вақтида дунё тамаддуни тадрижида катта ўрин тутди. Францияда сохибқирон бобомизга қўйилган ҳайкал ҳам бутун дунё тараққийпарвар оммаси кўз ўнгиде улуғ ватандошимиз

9 апрел — Сохибқирон Амир Темур таваллау топган кун

хусусида ўйлаганингизда, беихтиёр бу сиймонинг миллатга илоҳий амр билан берилган улуғ тухфа эканлигини теран ҳис қиласиз. Қарийб етти юз йилки, Амир Темур ва теурийлар даври тарихига бўлган жаҳоний қизиқишлар борган сари ортиб, катта қўлама касб этмоқда.

Инсониятнинг улуғ кишилари улуғ ғояларни дунёга келтиради. Ва бу тухфадан олам ёришади. Амир Темур ўз даврида, улкан давлати ҳудудида адолат мезонларини жорий қилди, адолат байроғини бутун сиёсатининг, фаолият тарзининг муҳим тамойилига айлантирди. Ва бу юксак ғоялар бугун ҳам ўз қимматини йўқотган эмас. "Куч — адолатдадир!" деб ёзган ади сохибқирон ўз тузукларида. Ул зотнинг бармоғини бебаб турган адолат узингиздаги битик ҳамиша дунёни "Рости руст!" дея оғоҳ этиб турган. Ана шундай ҳақиқат устига қурилган Амир Темур дав-

тутган баланд маъқеини кўрсатиб турибди. Тарқоқ, бир-бири билан қирпичоқ бўлиб, турли қабила ва уруғларга бўлинган ва мўғул истилочиларига баъйни тайёр ўлжа бўлган Мовароуннаҳр чин маънода Амир Темурдек халоскорга муҳтож эди. Турли қавмлар, диний мазҳаблар ўртасидаги бетўхтов низо оловини тарих Амир Темур қўли билан ўчирди. Марказлашган, йирик давлат жаҳон харитасидан муқим ўрин олди.

Давоми иккинчи саҳифада.

АСАРЛАРДА ДАВР МАНЗАРАЛАРИ

"Мозийга қайтиб иш кўрмоқ хайрлидир" деган эди улуғ ёзувчимиз Абдулла Қодирий "Утган кунлар" романи муқаддимасида. Ва шу асар орқали халқимизнинг бошидан кечирган мусибатли кунлари, турмуш тарзи, қадриятлари ҳамда муҳаббатини бадиий талқин қилган эди. Ушбу аъёна беназир адибиётимизнинг издошлари, истеъдодли ижодкорлар томонидан изчил давом эттириб келинмоқда. Айниқса, мустақил йилларда ижод эркинлигини ҳис этиб, янгича мазмундаги асарлар яратиш устидаги изланишлар салмоқлидир.

Узбекистон ёзувчилар уюшмаси Наср кенгашининг ҳисобот йилигида Утган 2011 йилда эълон қилинган насрий асарлар, кенгаш томонидан олиб борилаётган ишлар талқин этилди. Наср кенгаши раиси, ёзувчи Ҳамдам Ҳамдам бугунги кунда ўзбек адиблари учун яратилаётган кенг имкониятлар, шу билан бирга ёзувчилар олдига турган масъулиятли вазифалар ҳақида гапирди. Умарали Норматов, Иброҳим Фафуров, Қозоқбой Йўлдошев ва бошқа адабиётшуносларимиз миллий адабиётимизда кўзга ташланаёт-

ларига қайтарилди. Турли наشريётларда чоп этилган эътиборга лойиқ янги китобларнинг тақдиротлари ўтказилди.

Утган йили ўн бешдан ортик роман, йигирмага яқин қисса ва юзга яқин хикоялар эълон қилинди. Уларнинг айримлари халқимиз тарихи, буюк аждодларимиз ҳаёти ва фаолиятидан хикоя қилса, кўпчилигида бугунги замондошларимиз ҳаётида рўй бераётган воқеалар, уларнинг қалб кечинмалари, мақсад ва интилишлари акс этган. Энг муҳими, асарларда янги замон кишининг қалб қиёфаси ўзига хос образларда талқинини топди. Лекин айрим хусусий нашрлар орқали пешма-пеш эълон қилинаётган "асар"лар ҳам борки, улар бадиий адабиёт талабларига мутлақо жавоб бермаслиги, шунчаки кўча гаплари "қисса" ёки "хикоя" деган ном билан эълон қилиниб, ўқувчиларни чалғитаётганлиги танқид остига олинди. Демак, бугун ёзувчилар уюшмаси ва фаол ижодкорлар олдига жиддий муаммолар ҳам мавжуд. Жиддий адабиётимиз маъқеини янада юқори поғонага кўтариш учун истеъдодли ижодкорларимиз ҳамкорликда ҳаракат қилишлари, адабий жараёнда фаол иштирок этишлари зарур.

Ўйғун РЎЗИЕВ

ТААБИР

Азалдан ён қўшни — жон қўшни сифатида барча соҳаларда, жумладан, кино санъатида ҳам ҳамкорлик қилиб келган ҳамкорлигида "Ўзбекистонда туркман кино кунлари" ўтказилди. Тадбир 19 апрел кунли Алишер Навоий номидаги кино саройида тантанали суратда очилди.

ТУРКМАН КИНОСИ КУНЛАРИ

лиги ҳамда Туркменистоннинг мамлакатимиздаги элчихонаси ҳамкорлигида "Ўзбекистонда туркман кино кунлари" ўтказилди. Тадбир 19 апрел кунли Алишер Навоий номидаги кино саройида тантанали суратда очилди. Кино кунлари дастури рангбаранг ва қизиқарли. Унда кино ижодкорларининг ўзаро таҳриба алмашилари, мухлислар билан қизиқарли учрашувлар, шунингдек, меҳмонларни юртимизда амалга оширилаётган улкан маданий ишлари билан таништириш ва тарихий шахарларимизга савҳат кўзда тутилган. Жумладан, Тошкент вилоятининг Окқўрғон туманида киномухлис-

"НИҲОЛ" МУКОФОТИ саралаш босқичлари бошланади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ниҳол" мукофоти истеъдодли ёшларни рағбатлантириш учун ташкил этилган. "Ниҳол" мукофоти танловларида эстрада, музыка, мумтоз кўшиқ, рақс ва опера санъати соҳасида ижод қилаётган, ижро маҳорати билан одамларнинг юрагига етиб борадиган, ёшларни эзгуликка қорлайдиган, уларни маънавий баркамол инсонлар қилиб тарбиялашга, жамиятимиз маънавий ҳаётини юксалтиришга хизмат қиладиган асарлар яратишда фаоллик кўрсатаётган 17 ёшдан 25 ёшгача бўлган иқтидорли ёшлар иштирок этади.

"Ниҳол" мукофотининг биринчи — туман-шаҳар саралаш босқичи Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида шу йилнинг апрел-май ойларида, иккинчи — вилоят саралаш босқичи октябр-ноябр ойларида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри марказларида ўтказилади. Номзодларнинг ҳужжатлари жойлардаги маданият ва спорт ишлари бўлимлари томонидан қабул қилинади.

Маданият ва спорт ишлари вазирлиги.

МАСАЛ ЖАНРИ "ЎҒАЙ" МИ?

Нима учун адабиётимизда масал жанри йўқлиги бормоқда, деган савол мен кўпдан бўён ўйлантиради. Бу жанрнинг мухлислари "Биринчи қатори, адабиётимизда унинг мумтоз намуналари борлиги сир эмас.

Шу ўринда биргина Гулҳани ижоди, асарларини эсланиши ўзи кифоя. Тўғри, чинакам масал-

Туртинчидан, масал, бу ҳажв, ҳажвиёт, албатта. Сўзсиз, қулғили, қулғи қиладиган, бинобарин, кимгадир, кимларгадир ёқмай-

Кўюнчак китобхонадан хат

чи ижодкорлар адабиётлар тарихида кам учрайди. Масал ҳам адабиётнинг узвий бир қисми эканини эътироф этсак, бу жанрдаги асарларга ҳамиша эҳтиёж борлигини тан оlishга мажбуримиз. Қолаверса, масални турли ёшдаги ўқувчилар бирдайд катта қизиқиш билан мутлақо қилади.

Ўзимча масалнинг "ўғай"лиги сабабларини аниқлашга уриндим. Биринчидан, масал энг қийин жанр саналади. Масалнависдан нафақат одамзот олами, балки наоботот ва ҳайвонот дунёларини ҳам жуда яхши, ипидан игнасига-ча билиш талаб этилади. Акс холда бу жанрда самарали ижод қилолмайд.

Иккинчидан, сирдан қараганда масал кичик, майда асардек туюлади. Аслида бу алдамчи хол. Ҳақиқий масалнинг аҳамияти ҳар қандай роман ёки достондан кам эмас. Л.Толстойнинг "Уруш ва тинчлик" асарида тасвирланган 1812 йилги уруш жангҳолирида Криловнинг битта масали кўлзма ҳолида асарлар орасида қўлма-қўл юрган, босқинчиларга қарши жангларда уларнинг қулчарига қўшган, қалбларида ғалабага ишонч ҳиссини уйғотган.

Учинчидан, масалнинг адабиёт-

Незьматулла МАМАЖОНОВ

Наманган.

"ОППОҒОЙ ВА УНИНГ ДЎСТЛАРИ"

Республика ёш томошабинлар театри репертуари яна бир янги спектакл билан бойиди. "Оппоғой ва унинг дўстлари" деб номланган спектаклни Санъат институтининг "Драматик театр режиссёрлиги" бўлими талабаси Шухрат Иброҳимов сахналаштирди. Ушбу спектакл унинг илк ижодий иши.

Спектакл меҳр-муҳаббат, чин дўстлик ҳақида хикоя қилади. Гўзал қиз Оппоғой (Умида Раҳмонова) ўрмонда яшайдиган жасур, мард беш оға-инилар Ақли (Ақром Бўронов), Уятсиз (Бахтиёр Турғунов), Урушқоқ (Искандар Элмуродов), Уятчан (Ўктам Турғунов), Соддадил (Барот Ҳасанов) билан дўстлашиб қолади. Бешовлоннинг Оппоғойга бўлган дўстлик садоқати шу қадар мустаҳкам эдики, улар Оппоғойни Қиролича (Қамола Бозорова) исканжасидан қутқариш учун мардонвор кайфиятда курашга отланадилар. Ҳатто йўлда учраган қийинчиликлар ҳам оға-иниларни кўрқита олмади. Ўз малакаси қошига ошиққан Шаҳзода (Улуғбек Рустамов)нинг сеҳрли бўрасидан Оппоғой ҳаётга қайтади.

Беш оға-ини — ўзига хос беш хил табиатга эга персонажлар. Ана шу персонажларни талқин қилган актёрлар ҳақрамонлар характери қизиқарли топилмалар билан тўлдириб, бойитишга ҳаракат қилишган.

Лобар КОБИЛОВА

"Ўзбекино" Миллий агентлиги матбуот хизмати

"ЯҒОНАСАН, МУҚАДДАС ВАТАН!"

Республика кўрик-танлови

Ватан — ота-боболаримизнинг муборак хоклари ётган табаррук замин. У бир умр севиб, ардоқлаб, кўзимизга тўтиё қилиб яшайдиган муқаддас саждагоҳимиздир. Бу дунёда ҳеч нарсага алмаштириб бўлмайдиган буюк ва бебаҳо хазинамиздир.

Ватан борки, ор-номусимиз, қадр-қимматимиз бор, гурур ва ифтихоримиз, йймон-этиқодимиз мустаҳкам ва барқарор.

Биз, киндик қони шу тупроққа томган юрт фарзандлари, ўзимизни Ватандан айри холда тасаввур этолмаймиз.

Ватан тўйғуси, Ватан тушунчаси шундай азиз ва улуғ неъматки, ҳаёт йўлларида, оғир ва машаққатли синовларда бизга ҳамиша куч-қувват бахш этиб, мардлик ва жасоратга даъват этади.

Бу ёруғ оламда ягона ва тенгсиз бўлган она юртимиз, Ўзбекистонимизни улуғлаш, уни кўз қорачиғидек асраш,

шаъну шарафини ҳимоя қилиш ва юксалтириш, шу олий мақсад йўлида фидо бўлиб яшаш бизнинг муқаддас инсоний бурчимиздир.

Халқимиз, авваламбор, униб-ўсиб келаётган ёш авлод қалбида ана шундай олжаноб туйғуларни камол топтириш, Ватанга садоқат, унинг тақдирини унун дахлдорлик ҳисси билан йўғрилган мазмунан теран, бадиий етак қўшиқлар яратишни рағбатлантириш ҳамда уларни эл-юртимизнинг маънавий мулкига айлантириш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ—1091-сонли қарорига мувофиқ, Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, "Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси, Республика Маънавият тарғибот маркази, Ёзувчилар уюшмаси, Бас-такорлар уюшмаси ҳамда Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси "Ягонасан, муқаддас Ватан!" республика кўрик-танловини эълон қилади.

Танлов уч босқичда ташқил этилади:

I босқич — 2012 йил 15 апрелдан 1 июлга қара Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳрида туман ва шаҳарлар миқёсида ўтказилади.

II босқич — 1 июлдан 20 июлгача Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар марказлари ҳамда Тошкент шаҳрида вилоят босқичи бўлиб ўтади.

III босқич — 20 июлдан 10 августгача Тошкент шаҳрида республика миқёсида ўтказилади.

Танловда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги мутасадди ташкилотларнинг тавсиялари асосида профессионал, ҳаваскор яқка ижрочилар ҳамда бадиий жамоалар қатнашиш ҳуқуқи эга.

Танлов ғолиблари учта йўналиш

(матн, музыка, ижро маҳорати) бўйича аниқланади ҳамда улар махсус диплом ва пул мукофотлари билан тақдирланади.

Биринчи ўрин учун Энг кам иш ҳақининг 320 баробари миқдориде (мукофот ғолиблар ўртасида тенг миқдорда тақсимланади)

Иккинчи ўрин учун Энг кам иш ҳақининг 220 баробари миқдориде (мукофот ғолиблар ўртасида тенг миқдорда тақсимланади)

Учинчи ўрин учун Энг кам иш ҳақининг 110 баробари миқдориде (мукофот ғолиблар ўртасида тенг миқдорда тақсимланади)

Танловда ғолиб бўлган қўшиқлардан Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг йигирма бир йиллигига бағишлаб Тошкент шаҳри, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда ўтказиладиган байрам тантаналарида фойдаланилади.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-уй, 13 қават 9 хона. Театр ва томоша муассасалари ишлари бўлими. Тел: 239-43-73.

МИЛЛАТ БАХТИ УЧУН ТУФИЛГАН ДАҲО

Бошланиши биринчи саҳифада.

Хазрат Соҳибқирон ўзбек давлатчилиги тарихини олтин саҳифалар билан бе-зани. "Бизнинг кудратимизга шубҳа қил-ганлар биз курган биноларни кўрсин!"

олами Амир Темур хусусидаги ҳақиқатларни биздан — унинг авлодларидан аввал билиб, у ҳақда китоблар нашр қилиб, тадқиқотлар олиб боргани

Ана шундай анжуманлардан бири Самарқанд давлат чет тиллар институтида Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Халқаро Амир Темур жағмараси томонидан

Миллатнинг пешонаси, бахти учун туғилажак Амир Темурдек ўғлонлар ҳамини миллат тарихини беэза туради.

Соҳибқирон даврида келажакни тарихдан айро этиб, Соҳибқирон сиймосининг шарафи қоралини келинди.

Мустақиллик экинларида тарихнинг губор босган кўзгуси ортидан хазрат Амир Темурнинг асл қиёфаси бутун буй басти билан юз очди.

МАЪРИФИЙ УЧРАШУВЛАР

Ватанимизнинг турли жойларида Соҳибқирон Амир Темур таваллуднинг 676 йиллигига бағишлаб маънавий-маданий тадбирлар бўлиб ўтмоқда.

Қашқадарё вилояти ҳокимлиги ва Халқаро Амир Темур жағмараси тарафидан Шаҳрисабзда ўтказилган халқаро конференция "Буюк Соҳибқирон Амир Темур ва теъмурийлар мероси — маънавийтаълим асоси"

МАДАНИЙ ҲАЁТ

Бағишлаб саҳналаштирилган спектакл режиссёри — Марат Азимов, пиеса муаллифи — Рихсвой Мухаммадҷононов.

Ўзбек Миллий академик драма театри муҳлислар эътиборига "Йиғлама қиз" номли янги саҳна асарини тақдим этди.

МУЛОҲАЗА

Қоғозлар орасидан хат топиб олдик. У бир қизга курсдош дугонасидан келган экан.

Ўқиб маза қилмайманми?», дейди шоир. Фафур Фулом табиятан жуда дилқас инсон бўлган.

Иккинчи жаҳон урушининг оғир йилларида жанг майдонларидан юборилган аскар мактубларини кўрганмиш? Уч бурчак қилиб жунатилган бу хатларни оналар

Асл инсонларнинг шуури ранг-баранг туйғулар манбаи, ақл-идрок парвози, олижаноблик ва яхшилик булоғидир.

тасодифан қўлимга тегди. Даставвал, бояғидай нашрлардан биридир-да, деган мулоҳаза сабаб, ҳушлайманга варақлаб кўрдим.

Оила — эл-юрт таянчи

Хотира борки, одам ўзлигини унутмайди, собит тура олади, яхшию ёмон кунларидан сабоқ чиқаради, имони қомиллашавради.

дим. Йўқ, бу нашр юксак бадиий бир асар ҳам, илмий кашфиётларга бой рисола ҳам эмас.

Филжумла, хотира китоблари мана шу тарихқа юзага келади. Кейинги ўн йилликларда неча ўнлаб хотирномалар нашр этилди.

МУНАВВАР ҲАЁТ ЙЎЛЛАРИ

Аммо мени ром этган жиҳати унинг самимийлиги бўлди. Муаллиф ҳеч бир оҳанжама қўшмай, бадиий тўқималар билан беэзамай, болалиги ўтган давр

ишга чиқмаясан?» деб ўдағайлайди раис уй эгасини бола-чақаси олдида ҳақорат қилиб.

Назаримда, юқоридаги аянчли лавҳада ўтган асрнинг бошларида туғилган, зўрлик билан қолхозга тортилган, ўз бошига тушмаган бўлса-да,

қўра, онами сўради: — Онанг яхшимми, соғлиқлари жойидими?

Индамай бош қимирлатдим. Иккаламиз ҳам жим қолдик. Секин билдирмай Тоҳир акага қарадим.

УСТОЗ ВА ШОГИРДЛАР МУЛОҚОТИ

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Санъатшунослик институтида "Ёш олимлар кенгаши"

Хотира китоблари... Улар нафақат соғинч туйғулари ифодаси, балки аввало ибрат саҳифаларидир.

Улар нафақат соғинч туйғулари ифодаси, балки аввало ибрат саҳифаларидир. Ёзилган, босилиб чиқётган ҳар бир ёдномада, Тўйчибой аканинг ёдномасидаги каби,

ОИЛА СОҒЛОМ ЭКАН — ЖАМИЯТ МУСТАҲКАМ

"Маърифат маркази" мажлислар залида "Мустаҳкам оила йили" давлат дастурини амалга оширишда оммавий ахборот воситаларининг роли ва аҳамияти

доирасидаги тадбирларнинг амалга оширилиши фуқаролик жамиятининг муҳим инстиутларидан бўлган оммавий ахборот воситалари орқали кенг ёриши

Тадбирда сўзга чиққан Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси А.Жўраёнов, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси раиси Ш. Фуломов, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги бош директори М. Ҳазратқулов,

Видеоконференцияда иштирок этган Қорақалпоғистон Республикаси, шунингдек, Самарқанд, Фарғона, Қашқадарё, Хоразм вилоятларининг оммавий ахборот оидчилари ҳам кун тартибидаги масалалар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Ёш оила. Фотоотюд.

Анжуман.

ҚАСБ ОЙНАСИ

қўнғил ойнаси. Хат ёзганда дилдан губорлар кўтарилиб, қўнғил равшан тортади. Буюк мутафаккир Алишер Навоийнинг биргина "Муншаот" асарига 88 мактуб жамланган.

римиш энг муқаддас нарсасидек авайлаб-асрашган. Йигит-қизларнинг кўз ёшлари билан битилган сеўги мактублари ёҳуд

ман, дегувчилар ҳам учраб туради. Агар истак бўлса, ҳар бир одам ўнлаб хат ёзадиган манзилларни топади: собиқ синфдош ва курсдошлар, яқин-узюк йилларда бирга ишлаган хизматдошлар...

Техника ривожланмаган, почта-алоқа хизмати йўлга қўйилмаган замонларда ҳам одамлар бир-бирига хат йўллашган, шу орқали қариндош-уруғлари, ёр-

Аслида хат ёзиш ҳам санъат. Хатни иложи борича хотиржам ўтириб, юракдан чиқариб ёзиш лозим. Муҳими, унинг маъно-мазмунига алоҳида эътибор қаратиш керак.

дўстлари холидан хабардор бўлиб, уларга меҳр-оқибат кўрсатишган. Афсуски, кейинги йилларда хат ёзиш қамийиб борапти. Замонавий кулайликлар — уяли алоқа воситалари, интернет қанчалар оғмалашмасин, улар барибир қоғозга ёзилган хат ўрнини босолмайдими.

Хуллас, бугун (артага эмас) бир-бирларингизга, хохласангиз бизга хат ёзинг! Дўстлар қаломига, дўстлар саломига эшикларимиз, қўнғилларимиз доим очик, Айтганча, курсдош дугонасига хат ёзган қизимизга ҳам раҳмат! Унинг самимиятта тўла хати, ҳароратли сўзлари бизни шу мақолани ёзишга илҳомландирди.

Анорбой ОЛИМОВ, Масалоси АБДУРАҲМОНОВ Косонсой.

МЕН АЛПОМИШ БЎЛАМАН

Хар бир боланинг ичиди даҳо яшайди. Болалик олами бизнинг бутун умримизга тагиулик сиржозибаси билан ҳаёти-

Домий ҳанроҳ

Уқитувчи" наشريётида халқимиз даҳосининг ўлмас асари "Алпомиш" достонининг алоҳида шаклда, болажонларимизга мос тарзда чоп этилганлиги айтиб ўтганимиз болалик оламига гўзал туҳфа бўлиб хизмат қилади.

гандир. Янги нашр эса болаларга мўлжаллангани боисидан айрим шева сўз ва иборалари адабий тилимизга бир қадар яқинлаштирилган.

Бу сўзлар дoston қаҳрамонларидан бўлиши Ойбарчинининг сўзлари. Энди ушбу сатрлардаги ташбеҳларни бола тасаввуфлари ўқида қамраб олган ўнга яқин қичик-қичик мундарижлар шаклида тартиб ҳам берилган.

